1. בראשית כ"ח

י ויצא יעקב מבאר שבע וילך
יא חרנה: ויפגע במקום וילן שם כי־בא השמש ויקח מאבני
יב המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא: ויחלם והנה
סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי
יג אלהים עלים וירדים בו: והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני
יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה
יד שכב עליה לך אתננה ולזרעך: והיה זרעך כעפר הארץ
ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל־משפחת
טו האדמה ובזרעך: והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר־תלך
והשבתיך אל־האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם־
טז עשיתי את אשר־דברתי לך: וייקץ יעקב משנתו ויאמר
יז אכן יש יהוה במקום הזה ואנכי לא ידעתי: ויירא ויאמר
מה־נורא המקום הזה אין זה כי אם־בית אלהים וזה
יח שער השמים: וישכם יעקב בבקר ויקח את־האבן אשר־
שם מראשתיו וישם אתה מצבה ויצק שמן על־ראשה:
יט ויקרא את־שם־המקום ההוא בית־אל ואולם לוז שם־העיר
כ לראשנה: וידר יעקב נדר לאמר אם־יהיה אלהים עמדי
ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן־לי לחם לאכל
כא ובגד ללבש: ושבתי בשלום אל־בית אבי והיה יהוה לי
כב לאלהים: והאבן הזאת אשר־שמתי מצבה יהיה בית
א אלהים וכל אשר תתן־לי עשר אעשרנו לך: וישא יעקב
רגליו וילך ארצה בני־קדם:

פרק ל' - לא'

מג ויפרץ האיש מאד מאד
א ויהי־לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים: וישמע
את־דברי בני־לבן לאמר לקח יעקב את כל־אשר לאבינו
ב ומאשר לאבינו עשה את כל־הכבד הזה: וירא יעקב את־
ג פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום: ויאמר יהוה אל־
ד יעקב שוב אל־ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך: וישלח
ה יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל־צאנו: ויאמר להן
ראה אנכי את־פני אביכן כי־איננו אלי כתמל שלשם ואלהי
ו אבי היה עמדי: ואתנה ידעתן כי בכל־כחי עבדתי את־
ז אביכן: ואביכן התל בי והחלף את־משכרתי עשרת מנים
ח ולא־נתנו אלהים להרע עמדי: אם־כה יאמר נקדים יהיה
שכרך וילדו כל־הצאן נקדים ואם־כה יאמר עקדים יהיה
ט שכרך וילדו כל־הצאן עקדים: ויצל אלהים את־מקנה
י אביכם ויתן־לי: ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא
בחלום והנה העתדים העלים על־הצאן עקדים נקדים
יא וברדים: ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר
יב הנני: ויאמר שא־נא עיניך וראה כל־העתדים העלים על־
הצאן עקדים נקדים וברדים כי ראיתי את כל־אשר לבן
יג עשה לך: אנכי האל בית־אל אשר משחת שם מצבה אשר
נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן־הארץ הזאת ושוב אל־
ארץ מולדתך:

7. מלבי"ם

(א) **וישמע.** כ"ז שהיה רצון ה' ורצונו שיהיה יעקב בבית לבן, לא אנה אליו כל רע ומצא שם חן בעיני הכל, ועתה שהגיע העת שישוב לביתו, שמע כי בני לבן יתחילו לחשוד אותו ומתרעמים עליו בד' דברים. א] לקח יעקב, כאלו לקח בגזלה ואין מגיע לו שכירות. ב] אמרו שלקח את כל, ולא השאיר ללבן מאומה. ג] שלקח כל אשר לאבינו, שגזל גם חלק לבן אף מן הצאן שאינן נקודים וטלואים מכל בגנבה. ד] אמרו שעשה הגזלה לסך רב, כי מאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, מה שקנה עבדים ושפחות הוא מה שהחליף מחלק לבן הבלתי נקודים בעד שוה כסף:

(ב) **וירא.** זאת ראה יעקב, שפני לבן זועף עליו זה סימן שגם לבן חושד אותו:

(ג) **ויאמר ה' אל יעקב.** הודיע שזה בעבור שבא העת שיצא מבית לבן וישוב, אם בעבור שהוא ארצו [illegible] ההדואה. אם בעבור שהוא מולדתו ושם בית אביו, ושם יהיה ה' עמו, ולכן כלתה השגחת ה' שלא

3. מדרש רבה בראשית פרשה סח

ויקח מאבני המקום. ר' יהודה ור' נחמיה ורבנן, ר' יהודה אמר שתים עשרה אבנים נטל, אמר כך גזר הקדוש ברוך הוא שהוא מעמיד שנים עשר שבטים, אברהם לא העמידן יצחק לא העמידן, אני אם מתאחות הן שתים עשרה אבנים זו לזו יודע אני שאני מעמיד שנים עשר שבטים. כיון שנתאחו י"ב אבנים זו לזו ידע שהוא מעמיד י"ב שבטים. ר' נחמיה אמר נטל ג' אבנים, אמר אברהם יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו, יצחק יחד הקדוש ברוך הוא שמו עליו, ואני אם מתאחות הן ג' אבנים זו לזו יודע אני שהקדוש ברוך הוא מיחד שמו עלי, וכיון שנתאחו ידע שהקדוש ברוך הוא מיחד שמו עליו. רבנן אמרי מעוט אבנים שנים, אברהם יצא ממנו פסלת ישמעאל וכל בני קטורה, ויצחק יצא עשו וכל אלופיו, ואני אם מתאחות ב' אבנים זו לזו יודע אני שאינו יוצא הימני פסלת

6. אור החיים

ובדרך רמז כל הפרשה תרמוז ענין האדם, וכמו שהתחילו לומר בה רבותינו ז"ל (זוהר ח"א קמז.) ויצא יעקב היא הנפש באתה מעולם העליון, ונקרא יעקב על שם יצה"ר הכרוך בעקביו. ואומרו מבאר שבע, מקום שממנו יצאו הנשמות יקרא באר מים חיים, ושבע ירמוז אל שבועת ה' אשר תשבע הנפש באתה שלא תעבור על דבר תורה (נדה ל:). ואומרו וילך חרנה, על דרך אומרם ז"ל (סנהדרין לח:) כי יצה"ר יכנס באדם בצאתו מרחם אמו דכתיב (לעיל ד ז) לפתח וגו'. ואומרו ויפגע במקום, כי צריך האדם להתפלל לה' שהוא מקומו של עולם (ב"ר סח ט) שלא יעזבנו בידו.

8. מדות הראי"ה
מוסר אביך

י. הגאוה היא בעצמה עונש נורא ט).

יא. כשאדם משתוקק להסרת הגאוה מלבבו נעשים שונאיו אוהבים לו בלבבם.

יב. מי שמתאמץ לזכות להסרת הגאוה מלבבו יזכה לאהבת ארץ־ישראל יא).

יג. האוהב את ארץ־ישראל באמת יזכה לשנא את הגאוה.

מדרש רבה בראשית פרשה עד

[לא, ג] ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך. כתיב (תהלים קמב ו) זעקתי אליך ה' אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים, והלא אין ארץ החיים אלא צור וחברותיה תמן שבעה תמן זולא, ואת אמרת חלקי בארץ החיים, אלא ארץ שמתיה חיים תחלה לימות המשיח. ריש לקיש בשם בר קפרא מיתי לה מהכא (ישעיה מב ה) נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה אמרת חלקי בארץ החיים, שוב אל ארץ אבותיך, אביך מצפה לך אמך מצפה לך אני בעצמי מצפה לך.

4. מסכת חולין צא ב'

והנה ה' נצב עליו אמר רבי שמעון בן לקיש אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו באדם שמניף על בנו הארץ אשר אתה שוכב עליה וגו' מאי רבותיה אמר רבי יצחק מלמד שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו שתהא נוחה ליכבש לבניו

5. רש"י

דברתי לך. לצרכך ועליך, מה שהבטחתי לאברהם על זרעו, לך הבטחתיו ולא לעשו, שלא אמרתי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא כי ביצחק (לעיל כא יב) ולא כל יצחק, וכן כל לי ולך ולו ולהם הסמוכים אצל דבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן:

9. מאמרי הראי"ה [illegible]

יסוד הגאולה הוא להשתחרר מן המאסרים ומן הצמצומים, להכנס למרחבי החכמה והדעת, ולשקוד על דלתות בית ה' בלמודים הקדושים, המבארים את גדולתו ורוממותו יתברך, אשר הם מרחיבים את ההבנה הנפלאה בעמק דעת ה', בכשרון הגון וחרוץ.

כל נטיה אל חדוד הכשרון, הרי זה נטיה אל הגאולה, ולהיפך כל נטיה לצמצם את הכשרון — אף שנדמה שהיא באה מצד יראה וענוה — הרי זה נטיה אל הגלות וחפץ להשאר בתוך מאסריה, ועל ידי זה באים לידי נפילה עמוקה מאד, עד שמחליפים את המושגים, וחושבים כי הדרכים העקלקלות הן ישרות, והופכים אור לחשך ושמים מר למתוק, ונפילה זו גורמת לו שלא יוכל לחשוב כלל על דבר מושגים רוחניים, בדומה לבהמה שאינה מעכלת מאכלי אדם, ואם כי „אדם ובהמה תושיע ה'”, בכל זאת לא זו הדרך המובילה לגאולה, וראוי להתרחק מדרכים מצומצמות באלה.

חלילה לדמות כי הצמצומים והמעטת הכשרונות המה דרכים זהורות ומזה יגיעו לידי תשובה, כי דרכים כאלה דרכי גלות המה, ומוליכים בזה גם את השכינה בגלותא, על דרך שנאמר „עמו אנכי בצרה” (תהלים צא), הרי שאין זו דרך של תשובה כלל, שהרי עיקר התשובה הוא להעלות את השכינה ולהוציאה מן הגלות.

על כן אין חכמה אין עצה ואין תבונה כי אם להרים את ההגיונות ולהגביר את המחשבות, להרחיב את הדעת ולשמח את הלב, לעודד את המח ולכונן את הרוח, לרומם ולנשא את הנפש

2. הושע י"ב י"ג

יג ויברח יעקב שדה
יד ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר: ובנביא העלה
טו יהוה את־ישראל ממצרים ובנביא נשמר: הכעיס אפרים
א תמרורים ודמיו עליו יטוש וחרפתו ישיב לו אדניו: כדבר
ב אפרים רתת נשא הוא בישראל ויאשם בבעל וימת: ועתה
יוספו לחטא ויעשו להם מסכה מכספם כתבונם עצבים
מעשה חרשים כלה להם הם אמרים זבחי אדם עגלים ישקון:
ג לכן יהיו כענן־בקר וכטל משכים הלך כמץ יסער מגרן
ד וכעשן מארבה: ואנכי יהוה אלהיך מארץ מצרים ואלהים
זולתי לא תדע ומושיע אין בלתי:

הושע י"ד

ב שובה ישראל עד יהוה
ג אלהיך כי כשלת בעונך: קחו עמכם דברים ושובו אל־יהוה
אמרו אליו כל־תשא עון וקח־טוב ונשלמה פרים שפתינו:
ד אשור לא יושיענו על־סוס לא נרכב ולא־נאמר עוד אלהינו
ה למעשה ידינו אשר־בך ירחם יתום: ארפא משובתם אהבם
ו נדבה כי שב אפי ממנו: אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה
ז ויך שרשיו כלבנון: ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו
ח כלבנון: ישבו ישבי בצלו יחיו דגן ויפרחו כגפן זכרו כיין
ט לבנון: אפרים מה־לי עוד לעצבים אני עניתי ואשורנו אני
י כברוש רענן ממני פריך נמצא: מי חכם ויבן אלה נבון וידעם
כי־ישרים דרכי יהוה וצדקים ילכו בם ופשעים יכשלו בם:

יואל ב'-ג'

כו ואכלתם אכול ושבוע והללתם את־שם יהוה אלהיכם אשר־
כז עשה עמכם להפליא ולא־יבשו עמי לעולם: וידעתם כי
בקרב ישראל אני ואני יהוה אלהיכם ואין עוד ולא־יבשו עמי
ג א לעולם: והיה אחרי־כן אשפוך את־רוחי על־
כל־בשר ונבאו בניכם ובנתיכם זקניכם חלמות יחלמון
ב בחוריכם חזינות יראו: וגם על־העבדים ועל־השפחות בימים
ג ההמה אשפוך את־רוחי: ונתתי מופתים בשמים ובארץ דם
ד ואש ותימרות עשן: השמש יהפך לחשך והירח לדם לפני בוא
ה יום יהוה הגדול והנורא: והיה כל אשר־יקרא בשם יהוה
ימלט כי בהר־ציון ובירושלם תהיה פליטה כאשר אמר יהוה
ד א ובשרידים אשר יהוה קרא: כי הנה בימים ההמה ובעת ההיא
ב אשר אשוב את־שבות יהודה וירושלם: וקבצתי את־כל־ אשיב
הגוים והורדתים אל־עמק יהושפט ונשפטתי עמם שם על־
ג עמי ונחלתי ישראל אשר פזרו בגוים ואת־ארצי חלקו: ואל־
עמי ידו גורל

סוף ספר יואל

טז ויהוה מציון
ישאג ומירושלם יתן קולו ורעשו שמים וארץ ויהוה מחסה
יז לעמו ומעוז לבני ישראל: וידעתם כי אני יהוה אלהיכם שכן
בציון הר־קדשי והיתה ירושלם קדש וזרים לא־יעברו־בה
יח עוד: והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס
והגבעות תלכנה חלב וכל־אפיקי יהודה ילכו מים ומעין
יט מבית יהוה יצא והשקה את־נחל השטים: מצרים לשממה
תהיה ואדום למדבר שממה תהיה מחמס בני יהודה אשר־
כ שפכו דם־נקיא בארצם: ויהודה לעולם תשב וירושלם
כא לדור ודור: ונקיתי דמם לא־נקיתי ויהוה שכן בציון:

www.machonmeir.org.il ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות